



ת"פ (באר שבע) 248-04-22 - מדינת ישראל נ' פאדי אבו עראר - בעצמו

ת"פ (באר-שבע) 248-04-22 - מדינת ישראל נ' פאדי אבו עראר - בעצמו/שלוש באר-שבע
ת"פ (באר-שבע) 248-04-22
מדינת ישראל

נגד

פאדי אבו עראר - בעצמו
בית משפט השלום בבאר-שבע
[30.10.2024]

כבוד השופט יריב בן דוד
ע"י ב"כ עו"ד כרמית כהן
ע"י ב"כ עו"ד וג'יה קאסם
החלטה

רקע

1. בפני בקשה להתיר לנאשם לחזור בו מהודאתו לפי סעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982. (להלן: 'החסד"פ').
2. כתב האישום הוגש ביום 1.4.22, וביום 16.5.22 הגיעו הצדדים להסדר טיעון במסגרתו הודה והורשע הנאשם בכתב האישום המקורי.
3. במסגרת הסדר הטיעון הודה והורשע הנאשם בעבירת חבלה על ידי שניים או יותר ועבירת פציעה, עבירות לפי סעיפים 335(א)(2) ו-334 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בהתאמה.
4. לאחר הרשעת הנאשם, נדחה הדיון לקבלת תסקיר שירות המבחן. במעמד זה שונו תנאי מעצר הבית המלא בהם שהה הנאשם לתנאי מעצר בית לילי בלבד.
5. בדיון מיום 2.1.23, ולאחר שהתקבל תסקיר שירות המבחן, אשר לא בא בהמלצה טיפולית, נדחה הדיון לטיעונים לעונש היות והנאשם עזב את בית המשפט עובר לדיון על דעת עצמו.
6. הנאשם לא התייצב לדיון הנדחה ביום 10.1.23 והוצא נגדו צו הבאה.
7. בדיון שהתקיים ביום 2.2.23, עלתה לראשונה טענת הגנה בדבר כשירות הנאשם לעמוד לדין והוא הופנה לקבלת חוות דעת פסיכיאטרית לעניין זה.
8. הנאשם לא התייצב לבדיקה הפסיכיאטרית ולא לדיון שנקבע לאחריה ביום 3.5.23. הוצא כנגדו צו הבאה.



7. לדין ביום 9.1.24, התייצב עו"ד נסאר מוסטפא (להלן: "ב"כ הנאשם הקודם") לבדו ועתר לשחררו מייצוג בטענה כי הנאשם ניתק עימו קשר.
8. לדין ביום 11.3.24, התייצב עו"ד וגיה קאסם (להלן: "ב"כ הנאשם"), מסר כי יצוג הנאשם הוסדר, ועתר לדחות הדין לצורך צילום חומר החקירה.
9. בדיון אשר התקיים ביום 17.4.24, עתר ב"כ הנאשם להפניה חוזרת של הנאשם לקבלת חוות דעת פסיכיאטרית, והדין נדחה לשם כך.
10. ביום 11.7.24, ולאחר קבלת חוות הדעת הפסיכיאטרית מיום 9.7.24 (הקובעת כי הנאשם אחראי למעשיו וכשיר לעמוד לדין) הוגשה בקשה זו לחזרה מהודאה.
11. ב"כ הנאשם נימק בקשתו בפגם ברצונו החופשי של הנאשם, טען כי הודאתו הושגה תחת לחץ או כפייה בעקבות מצבו הנפשי, וכי נפל כשל חמור בייצוג על ידי ב"כ הנאשם הקודם, אשר אף היה מצוי בניגוד עניינים עת בה ייצג מעורבים אחרים באירוע.
- ב"כ הנאשם טען כי הנאשם הכחיש ביצוע העבירות הן במשטרה והן בשירות המבחן, וכי יש לבחון התנהלותו במישור זה על רקע מחלתו, חרף הקביעה שמדובר במי שכשיר לעמוד לדין.
12. ב"כ המאשימה התנגדה לבקשה.
- נטען, כי על פי החוק והפסיקה אין לאפשר לנאשם במקרה זה חזרה מהודאה, היות והנאשם לא עומד בתנאי הסף של סעיף 153(א) לחסד"פ.
- בטיעוניה, עמדה ב"כ הנאשם על כך שהבקשה לא הוגשה בשלב "המוקדם האפשרי" שכן היה ניתן לעשות כן עוד ביום 17.4.24, אז התייחס ב"כ הנאשם לראיות בתיק.
- ב"כ המאשימה טענה כי מאז הודאת הנאשם ביום 16.5.22, היה הנאשם מיוצג בידי ב"כ הקודם, שהינו סנגור ותיק, מנוסה ומקצועי, וכי לא עלתה מצד הנאשם טענה קודמת בדבר העדר תקשורת או פגם אחר בהתנהלותו מולו. לצד אלה הפנתה, להערת בית-המשפט אשר הרשיע את הנאשם, כי עבר בעצמו עם הנאשם על פרטי כתב האישום ווידא עמו את הודאתו. עוד עמדה ב"כ המאשימה על עיתוי הבקשה - לאחר שהוגשה חוות דעת פסיכיאטרית בעניין הנאשם אשר קבעה כי אחראי למעשיו וכשיר לעמוד לדין, וביום בו היו אמורים הצדדים לטעון לעונשו של הנאשם.
13. בתגובתו לטענת כשל בייצוג מסר ב"כ הנאשם הקודם, בין השאר כי "הטענות שהועלו על ידי הנאשם כנגד הח"מ הם משוללות כל יסוד ואין בהם שמץ של אמת ... הח"מ מעולם לא הכריח נאשם להודות אלא תמיד נוקט בגישה לפיה אם הנאשם לא מוכן להודות מיד קובע את התיק להוכחות". אשר להמלצת הסנגור לנאשם להודות בתיק זה, נמסר כי נבעה משיקולים ראייתיים גרידא. ב"כ הקודם אישר כי ייצג גם את שני המעורבים הנוספים בתיק וכי המלצתו לשניים אלו להודות נבעה משיקולים ראייתיים, שכן ניהול הוכחות בתיק יגרום להם אך לנזק וחסימת אפשרות של טיעון לאי-הרשעה. ב"כ הקודם הוסיף כי: "אם היה מקום לנהל את התיק האחר ברור שהח"מ לא היה מנהל אלא מתפטר מייצוג".
- דין והכרעה
14. סעיף 153(א) לחסד"פ קובע:



חזרה מהודיה [137]

153. (א) הודה הנאשם בעובדה, אם בהודיה שבכתב לפני המשפט ואם במהלך המשפט, רשאי הוא בכל שלב של המשפט לחזור בו מן ההודיה, כולה או מקצתה, אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים מיוחדים שיירשמו. המחוקק לא פירש מהם אותם "נימוקים מיוחדים", אך לאורך השנים הפסיקה קבעה מספר כללים מנחים בסוגיה. ככלל, נפסק כי היתר לחזרה מהודיה יינתן אך ורק בנסיבות חריגות. באופן פרטני, התייחסה הפסיקה לשלוש עילות מרכזיות: פגם ברצון החופשי, כשל בייצוג ורצונו הכן של הנאשם להביא לחשיפת האמת העובדתית. לעניין אלו, יפים דברי בית-המשפט העליון בע"פ 2005/20 פלוני נ' מדינת ישראל (נבו 11.08.2020): "העילה הראשונה, והמרכזית, הינה פגם ברצונו החופשי של הנאשם במתן ההודיה. פגם ברצון יכול לנבוע מהפעלת לחץ פיזי או נפשי על הנאשם; מהסתרת מידע רלוונטי מהנאשם או ממתן הסברים חסרים לגבי משמעות ההודיה ... עילה נוספת שנקבעה בפסיקה הינה כשל בייצוג המשפטי שניתן לנאשם. כשל כאמור עשוי לנבוע ממחדלים סניגוריאליים, דוגמת התעלמות מראיות, פעולה מתוך ניגוד עניינים או שיקולים זרים או מכל מחדל אחר אשר הופך את ייצוג הנאשם לבלתי מקצועי מעיקרו".

באשר לעילת השלישית, עילה זו היא בבחינת גישה פסיקתית המקלה יותר עם נאשם אשר נקבעה על פי דעת הרוב בע"פ 3754/91 מדינת ישראל נ' ד"ר קאסם סמחאת, מה(5) 798 (1991). נקבע כי ניתן לאפשר חזרה מהודיה במקרה בו הנאשם סבור כי טעה בשיקול דעתו, וזאת אף אם ההודיה ניתנה מרצונו החופשי ובלי שנפל בה פגם כלשהו. על פי תפיסה זאת, כל עוד רצון הנאשם לחזור מההודיה נובע מתוך טעם ענייני וכן להוכיח את חפותו, ולא מתוך תכסיס פסול, אין להכביד עימו.

כעקרון יוחדה הגישה המקלה שבעילה השלישית למצבים בהם נאשם ביקש לחזור מהודאה עד למתן גזר הדין, מתוך התפיסה כי עיתוי הבקשה עשוי להעיד על עצם המניע לבקשה, שכן בדרך כלל במסגרת חזרה מהודיה לפני מתן גזר דין התועלת הפוטנציאלית בחזרה מהודיה מוגבלת.

יחד עם זה נקבע בפסיקה כי מבחן העיתוי אינו חזות הכל. נקבע במסגרת ע"פ 6028/13 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) כי גם במקרים בהם ביקש הנאשם לחזור בו מהודיתו טרם גזירת דינו אין להיעתר לבקשה באופן אוטומטי אלא יש להתחשב ביתר הנסיבות, שכן נדרשים נימוקים מיוחדים שיירשמו לצורך חזרה מהודיה הכרוכים ביציבות וודאות ואמינות החיוניים להליך הפלילי. נקבע כי יש ליתן משקל לעיתוי הבקשה ברם המבחן המהותי הוא מבחן המניע, קרי - האם מדובר ברצון כן ואמיתי מצד הנאשם לחזור בו מהודאת השווא שמסר, ולהוכיח את חפותו, או שמא מדובר במהלך טקטי שנועד לגרוף תועלת משפטית כלשהי.

נקבע לפיכך כי מבחן העיתוי איננו אלא כלי עזר משפטי לצורך הכרעה במבחן המניע (ר' גם רע"פ 2292/08 אמסלם נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו)).

במסגרת ע"פ 2005/20 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) עמד בית המשפט על כך שבבואנו לצקת תוכן בביטוי "נימוקים מיוחדים" יש להכיר בכוחה המשפטי של הודיה שניתנה בבית המשפט אליה יש להתייחס ברצינות ראויה, ואין לאפשר לנאשם שימוש לרעה בזכויותיו.



הובהר כי עצם המונח "נימוקים מיוחדים" הנדרש על פי המחוקק מלמד כי אין די בכך שהנאשם רוצה לחזור בו מהודייתו משום שהגיע למסקנה שמוטב לו כך. הוצע לפרש את עילת החזרה השלישית, רצון כן בחשיפת האמת העובדתית, באופן נוסף שעשוי להיות רלוונטי בחלק מהמקרים כגון גילוי ראיה חיצונית אובייקטיבית עליה לא ידע הנאשם אשר תומכת בחפותו והתקבלה לאחר שהודה וטרם מתן גזר הדין.
מן הכלל אל הפרט

לאחר שבחנתי את נימוקי הבקשה, את תגובת המאשימה ואת תגובת ב"כ הנאשם הקודם, הגעתי לכלל מסקנה כי לא מתקיימים במקרה זה נימוקים מיוחדים שירשמו, התומכים באישור בקשת הנאשם לחזרה מהודיה.

15. עובר להודאת הנאשם התקיימו בתיק שני דיוני גישור (26.4.22 ו-16.5.22) במהלכם נחשף ביהמ"ש לחומר החקירה, ניתנו הצעות עונשיות, והתקיים שיח גישור מחוץ לפרוטוקול על פי בקשת הצדדים. עיון בפרוטוקול הצגת הסדר הטיעון והכרעת הדין מיום 16.5.22, מעלה כי הנאשם מסר בעצמו לביהמ"ש: "אני מבין את בית המשפט בעברית. קיבלתי והבנתי את הסברי בית המשפט. הסדר הטיעון מקובל עלי ואני רוצה אותו. אני מבקש להודות בכתב האישום". לאחר הצהרה זאת נרשמה לפרוטוקול הערת בית המשפט ולפיה בית המשפט בעצמו עובר עם הנאשם על כתב האישום ומוודא עם הנאשם הודאתו.

לאחר הרשעתו ובמסגרת הסדר הטיעון הופנה הנאשם, לבקשת ההגנה, לקבלת תסקיר שירות מבחן. בנוסף, ומיד לאחר הכרעת הדין, שונו תנאי מעצר הבית המלא לתנאי מעצר בית לילי בלבד. ניתן להתרשם מאלו כי הנאשם הבין את משמעות הודאתו לפני ולפנים, וכי זאת ניתנה שלא באופן מהיר ותחת לחץ. זאת ועוד, ניתן ללמוד כי הנאשם הפיק רווחים מידיים מהודאתו הכרוכים בביטול מעצר בית ומתן אפשרות מיצוי הליך שיקומי מול שירות המבחן לבקשתו.

16. תסקיר שירות המבחן אשר התקבל בעניינו של הנאשם ביום 27.12.22 אינו תסקיר חיובי הבא בהמלצה שיקומית. הנאשם לא נטל אחריות על ביצוע המעשים המיוחסים לו ושלל נזקקות טיפולית. אמנם נטען על ידי ב"כ הנאשם כי כבר בנקודה זאת ניתן להתרשם כי הודיית הנאשם לא ניתנה ממקום אמיתי שכן שלל את הדברים בשירות המבחן, ברם אינני סבור כי במכלול הנתונים יש לקבל טענה זאת. לצד הנתונים התומכים בהבנתו המלאה של הנאשם את פשר ומשמעות הודייתו כפי שעולים מפרוטוקול הדיון ומדברי ב"כ הנאשם הקודם, עיון בתסקיר שירות המבחן מלמד כי שירות המבחן שוחח גם עם המתלונן אשר מסר דברים שאינם עולים בקנה אחד עם המיוחס לנאשם בכתב האישום. ודוק, על פי כתב האישום קיימת היכרות קודמת בין השניים והם מתגוררים באותו ישוב. אינני מבקש לקבוע מסמרות בענין זה, ברם הניסיון השיפוטי במקרים אלו מעלה כי לא אחת נשמעת בפני שירות המבחן עמדה שונה מזאת שנשמעה בבית המשפט בהתאם לנסיבות וההתפתחויות מחוץ לבית המשפט, כך שאין להסיק מסקנה נחרצת בענין זה כפי שמבקש ב"כ הנאשם לעשות.

17. דיון הטיעונים לעונש נדחה מעת לעת נוכח אי התייצבות הנאשם לדיונים, ובהמשך נוכח הפנייתו לקבלת חו"ד פסיכיאטרית על פי עתירת ב"כ הנאשם הקודם (בדיקה אליה לא התייצב הנאשם). רק ביום 11.3.24 התייצב ב"כ הנאשם לדיונים ומסר כי יצוג הנאשם על ידו הוסדר וכי מתבקשת דחיה קצרה לצורך עיון בתיק.



בפתח הדיון ביום 17.4.24 עתר ב"כ הנאשם בפתח דבריו: "נבקש לדחות את הטענות לעונש", וזאת לצורך הפניית הנאשם פעם נוספת לקבלת חו"ד פסיכיאטרית. הדיון נדחה לצורך זה.

ביום 9.7.24 התקבלה חו"ד פסיכיאטרית ולפיה הנאשם אחראי למעשיו וכשיר לעמוד לדיון. רק ביום 11.7.24 הוגשה בקשה לחזרה מהודאה.

ניתן ללמוד מאלו כי הגשת הבקשה לחזרה מהודאה נעשתה רק לאחר כשלון אפיקי שירות המבחן והפסיכיאטר המחוזי. בא כוחו (הנוכחי) של הנאשם לא עתר לאפשר לנאשם חזרה מהודאה בדיון הראשון אליו התייצב עם הסדרת הייצוג וגם לא בדיון השני (17.4.24), אלא רק לאחר שנוכח לדעת כי הנאשם לא ימצא מזר משפטי בחוזה"ד הפסיכיאטרית.

18. בענין טענת כשל בייצוג הבהיר ב"כ הקודם של הנאשם כי יעץ לנאשם להודות בתיק בשים לב לטיב הראיות בתיק, ועל מנת "לנסות ולהרוויח מחסכון זמנו של בית המשפט". כן הבהיר כי מעולם לא כפה על נאשם להודות בתיק וגישתו היא הפניה מיידית לשמיעת ראיות במצב בו נאשם לא מוכן להודות במיוחס לו. בענין ניגוד עניינים בו היה מצוי לכאורה עם ייצוגם של שני מעורבים נוספים במקרה מסר כי שניהם הודו בתיק היות ו-"תפור ראייתית", וכי לו היה צורך בניהולו הוא היה מתפטר מייצוגם.

19. בנתונים אלו, אינני סבור כי הונחה תשתית ראייתית לכשל ביצוגו של הנאשם או כי נפל פגם ברצונו החופשי של הנאשם בעת הודאתו במיוחס לו.

עוד אינני סבור כי עסקינן ברצון כן מצד הנאשם להביא לחשיפת האמת. מבחן העיתוי להגשת הבקשה המשמש כלי עזר לבחינת המניע מעלה כי הבקשה הוגשה בשיהוי, לאחר הפקת רווח של ביטול תנאי מעצר בית, לאחר תקופה ארוכה בה הנאשם לא התייצב לדיונים, ולאחר שלא צלחו אפשרויות אחרות לענישה שיקומית (שירות מבחן) או פטור מאחריות פלילית (חו"ד פסיכיאטרית).

20. במכלל הנימוקים והנסיבות שלעיל סבורני כי אין מקום לאפשר לנאשם לחזור בו מהודאתו. ניתנה היום, כ"ח תשרי תשפ"ה, 30 אוקטובר 2024, בנוכחות הצדדים.